

Rahjas Weesüs ar pе-	
litumeem mafsa:	
Ar pеefuhitschanu	
tefsjemez:	
Bar gadu	2 rbl. 75 lap.
$\frac{1}{2}$ gadu	1 rbl. 40 lap.
$\frac{1}{4}$ gadu	90 lap.
Stigā fanemot:	
Bar gadu	1 rbl. 75 lap.
$\frac{1}{2}$ gadu	90 lap.
$\frac{1}{4}$ gadu	50 lap.
Ar pеefuhitschanu	
ahremes:	
Bar gadu	3 rbl. — lap.
$\frac{1}{2}$ gadu	1 rbl. 60 lap.
$\frac{1}{4}$ gadu	150 — lap.

Mahjas Leelis

Politiske og litterariske laikrafs

Mahjas Weesis isnahk weenreis nedelā, kreshdeenās. — Ar katra numuru isnahk literarisks peesikums un katra mehnesi semkopibas peesikums.

Witebskas gubernā, Rehjeknes apr., pie Steku frogā,
18 werstes no Rīg.-Dv. dzelzs. stac. Trepēnhof un Liwenhof,
taps notureit

20. aprili,
16. septembri,
25. oktobri,
10. novembri
10. decembri

Innentwehrtais Schusamm maschinen weikals

Mahleru eelâ Nr. 4, netahlu no „Konventa pee Sw. Gara”,
veedahmä Schuamas masdinas no wisslawenakam fabrikam

• 8 •

Kaipnai eewe hribai!
Nr 40. numuru sahlfsees jauns gada zeturksnis laikrakstus

"Weefis" ar abeem peelikumem liids
u peesuhhot: | Nigā sanemot:
lap. | 50 lap.
"Wabjas Weesa" ekspedīzija

Saturs: Seveckšu tīpi Laiweeschu 1893. gada rakstniecībā (Veigas.) — No cekšķiem: a) Baldibas leetās. b) Baltijas noviņumi. c) No zīmām Kremljas pusem. — No Rīgas. — Teifu leetu nodala: Literatūra prādīva. (Turpinājums.) — Virgu finas. — No ahrseiem. — Telegramas. — Doshadi raksti: Alloho jaunājums. Literatūra Beelikumā: Bihnas usturas pebz. (Turpinājums.) — Koreja un viņas avīzībmatotā. — Vilsebnees un lauri.

**Seeweeshu tilpi Latweeschu 1893. gad
raokmeecihõ.**

No Teodora.

Uu tomehr murns iofohni mehl fahnsis semaf

Mums rahdas net ille. Mates tehwä naw winas mahtei laulais wihrs. Schi, Bedrites Ascha, ic lahdreib satikusēs ar lahdru skrihweri un tapuse par mahti. — Kad Tiltinsch (Blaumana „Aiswreen lillä!“) wehl neprezejees, winsch dsihwo kopa ar Leeni, sawu faiumeezi, un sola to prezeti. Kad Tiltinsch, sawu folijumu aismiresdamä, nem par feenu ne sawu faiumeezi, bet bagatu faiumeeela meitu, tad Leenes dehls jau septinus gadus wezs. Wehlaku Graudinam wina pascha feewa aisschauj durwis, tapehz ka tas wehlu nahk mahjäg. Graudinsc brauz us sawdām

fahrigakam ari paſchzeenishanas finā? Alkohols ſamaitā lungi, bet tāhdas eedomas ſamaitā wehl ko labaku. Nam pirmojs atgadijums, kur dīsirdu Br. ūgu piltojainees, ja lates zilwels, kas runā par alkohola launām ſelam, tublin winam neusrāhda fahribneela paši, domadams, ka bes tā ari warot fahrigi dīshwot paſaukē. Tizu, ka tai atgadijumā, ja buhū rakstījis lā atſihes leels fahribneels daſchus asus wahrdus par fahribas kustibū Latweeshōds, Br. ūgs nebuhūn tildauds piltojees par maneem apgalwojuumeem, ka muhū fahribas beedribu darbiba wehl ūti nespējiiga, bet buhū mehginais pakal mellet, waj maneem wahrdeem tomehr nam pateefiba, maj teeshamt fahribas kustibai nam ūawi lobojami truhumi. Tagad Br. ūgam veerteel, ka tas manus apgalwojumus weenlahtīchi noſauz par meleem, jo winsch newar tīget un netīz, ka jauneklīm, tāhds es efot, all hola ūaunais eespaids ūadīshwot teesham gulot pē ūirds. Winsch domā, ka mans raksts ir garlaikoschanas maj ūaunu nodomu anglis, bet newis nopeetnas vahrdomaschanas un dīſikalu ūobi jautajuma studiju rafchojums. Tamdeht winsch man tehwischķigā gahdībā, lā jau wezakš un „w e e n i g a i s” fahribas jautajuma ūpezialists, eeteiz eepaſihtees ar fahribas beedribu websturi Amerikā, Anglijā, ūweedrijā un eegahdatees „Internationale Monatsschrift zur Bekämpfung der Trunksitten”, kuruſch laikrakts iſnahkot Bremerhavens urī Leipzigā, grāmatu tirgotaja Ch. G. Tienkena apgaħdibā un malfajot 4 Wahzu markas (ap 2 rbi.) par gadu. — Hm, ja es abonetu ūcho laikrakstu, ari tad B. ūgs buhū ūchelīgakš pret maneem apgalwojuumeem, bet tagad, kur es ūcho laikrakstu tilai ūchad un tad ūsmu valasjies, bet wina weetā nodachojees ar ūitām, neki merām, kāvām, nonvērādām un dābas ūirstīgi

wairak peemehrotam grahmatam, — tagad B. lgs „ne-
eeskata nemas par wajadfigu, wiſas kluhdas oprahdit, kah-
das es iſſakot.“ Kad jau tā, buhiu ari loti labi, jo tad
man wairs nebuhtu B. lgam jaaprahba, kabdas kluhdas
wiſch taifo, manā rakſtā pehz kluhdam oſchkeredams,
bet tagad zitadi newaru, tamdeht pee leetas. Mani wiſ-
wairak uſſautrina, ka wiſa B. lga atbilde welkas zauri
itin ka nopubias un piltums par jaunekli, kas waretu
buhb labb un warbuht jau tuwu ſahribneeku idealam, het
golu galā tomehr ir kauns un wegeem, peedſihwojuſcheem
kaudim nepalauks. Ja, ko tur darit? Tā tad B.
lgam buhš jaapmeerinas, ka wiſa zeribas weltas, ka es
kad eestahſchos kabda ſahribas beeđribū, kahdas wiſas
mumis tagod ir, woj ari us to pamudinaschu ſawas augſ-
ſkolas lihdiſbeeđrus. Beru alkohola jautajumu ſadſihwe
wairak peepalihdset atrifinat, neka eestahdamees ſahribas
beeđribā, kabdas wiſas pee mumis weļl tagad ir.

II. Saktibhagavat Literature as an End in Itself

V. Igam wajaga peerahbit, ka alkohols absoluta gifis, taudeht winam sinams a priori japoetoas manam teikumam: „Katrai sahlei sinams nahwigs daudsums, tapat ari nosazits tas gifis masums, kusch meesai gluschi nekaitigis? Winsch vrakto, ka atreezot „scho isteikumu us peemehru ar sagischeschanos ar swinu, kur strahdneeki katru deenu usnem zoti neezigu swina daudsumu, til neewehrojamu, ka tas heeschi nemas naw swareem swerams, un iomehr veyz mehnchesheim, gadeem parahdas breesmigas iahpes saraas, krampji u. t. t., tad winam (mums) augschrejais isteikums (naw) neefot saprotams.“ Tahlak:

^{*)} „Mahjat Weesius“ Nr. 32, 33.

Laura, mahzitaja meita (Stepermama Krustina „Mahzitaja meita“), ir septinpadesmit gadus veza. Laiks mihlet; krustimahle Amalija domā: laiks stahites preekīcha jaunlungeem, iest gan: laiks prezetees. Laura pa dahrsu kopi pukes, dseed; krustimahle sala, lai ejot eelschā, alehors Franzis atbrāzis, lai mihli apejotees, kā gods to prasa. Bet Laura fin teikt, ka winas gods neatvehlot to liehpī nemt, ko nemihlot. Drihs eenohk dahrsā mahkstlineets Arvids Juhšminis, mahzitaju melledamis. Laura jau runā sahnis, wina to esot redsejuſe. Winai iſkriht roſes seeds. Arvids aiseet, bet Laurai nepasuhb. Un te ir winas ideals. Tahds tam sposchums: leelos gara dahwanas, mahkstlineela gars, statis un daitsch, laipns waige, brihnui mihliga waloda. Tā Laura winu tehlo. Un tuhlin wina wehletos to zauru muhſchu redset. Protams, kas par wainu. Un tad tur iſnahk tahds gadijums ar fliehſchanu, jau wiſpahr pasihstams, un tad tee gut sahda jaulā deenā weens otram pee kruhts. Ko tad runā, ari tas wiſpahr pasihstams. Tas wiſs buhū labi, bet — Redšam Lauru zitā gadā. Nepluhts wairs dſeefmas pahrwinas lubpam, bet nopushtas; winas flats asarains; winas ſeja bahla. „Schehl jaunibas, ſchehl ſawa wainadſina.“ Kas nu? Tehws ſpeſch, lai nem Franzī. Tur iſnahk tahds flats. Laura faka, ka wina nemihl Franzī; tehws pahrſteigis. Laura grib atſazitees no Frantscha; tehws pilnigi neſaprot. Wina mihlot Juhšmini; tehws to jau fin. Buhū labi, — bet winas now muichneeks. Laura iſſkaidro, ka tehws newarot wiſ gribet ſcho miheleſtiſu, ſchis debesis, ko pati Deewa ſinā winai kruhtis leel, abdit noſt, ſalaufi ſaru meitu, kā liliu ſeedu laitā. Tehws ſtingri, peefala, lai taisotees ſtaht pee oltara ar Franzī. Ja grib, tad ar waru, meita iſſala. Tehws nu iſſkaidro, ka tikai ar Franzī prezotees war glahbtees no nepaſiſcha-nam, kas zelas no paſuduſcha winas mahtes mantojuſuma papira. Laura wehl atſazitos no wiſa mantojuſuma, daritu wiſu, ko ſpehj, kād til ar Franzī nebuhtu jalauſajās. Nelihdjs nelas, tehwas gods glahbjams, now neweena zela. Laura beidsot faka: „Tu eſi uſwarejis!“ „Pagalom, pagalam, us muhſchu beigts... Ni, pluhtat, asaras, juhs fabpju behrni! Ni, pluhtat, riinajat aumakam! Rau, wainadſinis wihtis, iſris.“ Schis flats pebz ſawa galwenā ſatura un noritejumi uſ mata lihdsinas iom ſlatam Uſpaſijas lugā „Sandetas ūeſibaſ“, kur Langarts Laimu peespeſch, minam padotees. Un grehks, us ko Laura peespeſta, ir gluski tas pats, us ko Laima peespeſta — tur war rehlinat, kā grib. Laura apprežas ar Franzī. Schis redſedams, ka newar ſaru ſeeviku uſ miheleſtiſu netā pee-labinat, apnemas ko panahkt, greifſirdbi modinadams un ſahldams ar Mariju, Indriķa ſeevu, ſerſtiees. Bet greifſirdbiſ, ſche paleek Indriķis un tā, ka Franzī noschauj. Tam vajaga, redſeet, notilt, lai sposchē miheleſtibas ideali ſchāi pihschlu poſauļe nahtu pee ſawām ūeſibam, lai Laura tiktu pee iſtāl. Tas iſnahk ſeemas ſwehſtu wakarā. Laura dedſina ſwehſtu egliti. „Mirdsat, ſwegeſ, mirdsat ſposchi, ſeemas ſwehſtu wakarā!“ Lauras labwehle faka: „Tu buhſi laimiga, wiſnotāl laimiga kā pukes seeds, kas ūidas ūaulgoſi pebz ſalas nalis.“ Genah Juhšminis — wiſs peepildas. — Schis pats ſtahts, iſ-nemot tikai bresmigo ſtarpnootikumu ar Franzī, atrodoas ori, zitā grahmata, Bilinsky ſarakſtītā „Uhdensroſe“. Ari ſtarpnootikums tur ir ar kādu dakteri Hasenbartu, bet tas

gists masums meežai tād nefaitīgs, ja to labbas reisīgs bāuda, tād arī šāvīs domīg novērēsīgs."

Manas domas B. Igs mehgina sekošči opgabst. Winsch jaka: „Now eespebjams, ka lahdas weelas kimiška daba ar winas leelumu waj ari wiſneezigalo masumu pahrmaintitos. Jeb ar ziteem wahrdeem ſakot: now kwantiatiwu robesču, no furām lahdas ſweschadas, muhiu meefai pretigaš weelos daudjums, ja to ari nesin ka pamasiņatu noſtahtos parahdit ſaru kimiško dabu, t. i. zilwelu ſermenī eeweſis, kaut lahdā weetā ſtrahdatu pret dobiſto organiſma attihſtischanos, ja iſi weela kuhiſtoscha.“ Ta manas domas aplkrodomaſ, B. Igs iſkai peerahda, ka winam now neds jaufmas no iotſikologijas (mahziba par giftum), ka winsch neprot domat ſa dabas ſinatneeks, bet domā ſa metafiziſkis. Dabas ſinatneeks, ſinadams, ka peemebram 0,01 grams morfija nomahz zilwelka nervus un ſmadſemes, wehl apdomafees ſazit, ka 0,001 grams morfija to paſču darot, tas ir, ari nomahzot ſmadſenes, lai gan dauds maſakā mehrā, bet B. Igs to dara bei apdomaſ. Bet teſčham vee morfija, kuru ſchiſ lungi peewed par peemehru, ſinatne eewehrojuſe, ka neeziſchiſ giftis moſumini newiſ maſā mehrā nomahz ſmadſenes, bet taſ uſbudina, t. i. atſtabj gluſchi otrodu eespaidu, neka leeli daudjumi.“) Scheit neko nelihds metafiziſkais kategoriskais „jabuhi“, dabas- ſinatne runa iſkai fakti.

^{*)} Salidb. „Compendium der practischen Logicologie“ von M. Robert, Berlin 1888, S. 177.

bus pahrgrosa. Lauras weetā nahk Alma, Juhsmina weetā Grahwneelu Reinis. Alma mahjataja meita, kas is welkama is ubdens; Reinis Latweetis, kas stude — faskan. Alma, sinams, tahda pat uftziga mihletoja, kā Laura. Gadijumi ißdomai tahiði, kā jauksali ißnahk. Jauksali, moni lungi, ißnahk, kad nopeetni pehki pakat, kā dñshwē ar idealam leestam eet, kā dñshwes zihna zilwelks rauga ūarous idealus zeeti turet, tos saudē un atkal pee ga ißmas well, ar teem peewitas, par teem ißfamisas, zihnas un jeesch. — Uftzigu mihletoju muhsu rassineejibā labi dauds. War teikt, par dauds. Ißnahk ne reti us weena vibreescha pa diwi. Divas mihl Reinholdu von Paikulu (Stepermane Krustina „Ultransietas afins feeds“), Roplaina Krustina (Blaumana „Posuduschaib dehls“). Juri Wihtolu (Burinu Klārva „Mauda“). It patihkami p aluhkoties, kā šcis sohnzenes weenas no otrām atschķiras. It latrā gadijumā eekriht no ščim mihletajam weena weenā, otra zitā feeweeshu tihpu ščlikā, un starp latras ščlikos seeweetem ir aksal pateek tihpislas weenabas. Weenas no minām ir padewigas, nodewigas mihletojas, kas wisu, pašcas semi usupurē sawa mihlakā labad, kas us to usskatas it kā us swaigsni un pašcas dublīds breen, lai winsch waretu eet jaules telkas. Tahdas ir Klara, oītas jorga meita, Paikulam, Ilse, Roplainu audsch u meita — Krustinam un Anna Skalbe, padishta lagineela meita, Wihtolom. Wina pirmtehls ir mellejoms Wabzu romantiķā. Par to ūimejama Heilbronras Katina (Kleista „Das Käthchen von Heilbronn“). Wina ūawam ūi mihletom grofam von Strahl eet pakat, war teikt, kā ūunitis. Winsch to ūper ar labjam, bsen projam, winsch nem pahtagu un grib to ūift — tad wina ūieet aīs wahrneem un nometas ūoldi ūmarschojoschu ūoku ūruhmā. Wina ūabun ūino, kā grofa pilii draud bresinas; wina ūkrei ar wehstuli ūee grafa un neklaufas, kā winsch tai bahrgi ūauz ūiršu un ūeek ūinu ahrā ūweest. Tā ari Klara ne grib atstahit no ūowa mihlā. Wina apgehrbjas ūagineela apgehrbā un grib tam juhrā ūotees ūihds, ūolidamās ūiknu ū no ūina ūojam ūlaudit. Un kad Paikuls Widsemē ūaro, kā ūohri ūahkuſe no ūeedrijas ūinu ūoju ūara ūauka, no ūahwes ūiglaħbi. Kad winsch ūeitumā, tad ūina ūatslehgam grib ūiegteeš ūee ūeituma ūurwini. Un Ilse, kas Krustinam ūalpo, kad winsch ūela ūaw ūawehlejjs, ūeek ūmehret Matildei, ūowai ūahnzensei, kā ta ūinu ūateesi mihl, un tad, kā ari winsch to mihl, kā winsch ir ūaimigs, ūodas ne, par ko ūebhdadama ūinu ūeklet, ūolnu ūault ūipakal ūahjās. Un Anna ūkalbe atstahit ūehwu un ūahti un ūeekeras ūee ūawa mihlakā, kas ūekad ūetop par ūinas ūibru. Ūilsehā ūina eet, ūowahriā ūista, ūarahdas Wihtolom, kad tas ūitai ūoku ūneeds, ūelāhd, ūedusmo, ūoko, kā negribot ūina ūaimei ūelā ūah-teeš; ūinam ūebuhs ūazit, kā ūino ūdeh ūas ūapis ūelai- ūimigs. ūuehtha ūihlestitas ūara ūcis ūeeweetes ūo ūinu ūebħesch ūaineem ūeileem ūada. Tās ir ūafirguschos, ūow ūevelas, ūarbuht ūapeħz, kā tās ūahlu ūo ūvirgta dñshwes ūaħxa, kā ūilwelk ūapfinigi ūo ūoħġi ūehħem mehrkeem ūenzħas, ūolas ūotak ūusiina ūee ūarba, kas ūmadseñes ūas aīs n̄em, ūosmok ūee ūeefas ūu ūara ūo ūeifrigt ūe- ūdseed inām ūapnus. — Šo ūeeweeshu ūahnzenes ūi ūarones. Par ūaroni ūitai ūahda ūar buht, kas walā ūtraifju ūawa ūabas ūilchus, ūeem ūeek ūarboties, kas ūa ūus ūedsimius ūirmainigus ūpeħħlus ūribwi ūatiħstijuschos

Ja B. Igs pasihstu tagadnē pasihstamā wahrda „gifsis” — definīciju, tad winsch nerakstīu feloscho teikumu: „Kunat tamdeikt no masām un mehrendām porsjām, kah- das weselisai buhtu noderigas, jeb nebuhtu kaitīgas tur, kur daba muhsu orgonismā nekabdu mehru naw lehmuse (sic!), kur tamdeikt wišneezigakais masums jau apsihme pahrmehribu, nebuhtu finiski.” Kā jau soziju, B. Igam, sevišķi metafīziski jehdseeni par gifīm. Kure pasihstamais tolī filologs profesors Roberts rāfsīa**): „Pat preeksfisīs spehzi galām lihdīschim pasihstamām gisti mirīt minimala (masa) doze nosata, pēc kuras winsas (tās gisti) sandēlatru eespaidu uſ meeſu”; kure muhsu tagadnes

³⁾ Sinaine, las iðibing væschadu Þunfslu meðu eftirauð us dísþjóru
meðu.

war buht til weenadas, là tås, las padewigi mihl, pade-
wigi kalpo. Aurora von Kenigsmarck, Sweedru galma
dama, mihl Paikulu, bei Paikulu, las stahw Widsemneku
preelschgalä. Kad Paikuls faka, la winsch winas deht
aidotu Widsemi par postaschu, tad Aurora pret to fazelas
un gribetu buht nedails là pati valis; wina parabuse us
to luhtoies, là us buhti ar pahdabigu waru, las tilai
war laimigs justees, ja wina Widsemi ir laimiga; un
wina apsola, tam par labu seedot dauds, ja ne wisu. Un
wina seedo wisu, it wisu, — proteet, zil dauds? Pati
sewi wina seedo koralm Augustiam, lai Patkulam dobu
eepheju, few eeguh Widsemi un tà atreebtees pret saweem
flaugeem. Ta ir seeweete, là pehrkona negaifs, las sibi-
nodams eet us preelschu, nebehbadams, lai ari pats
fischlihstu gar klinis seenu. Jaapdomajas, winu fault
par netilli. Neillesi naw dñihwibas spara, naw idealu
in ehru, pehz la ta ar wiseem spehkeem zenschas, pahri
par ehrlschku rosem un dubfeem. Un tomehr waj wares
scheit teilt „Mehrks attaisno lihdsellus?“ Man schkeet,
mehs sche stahwom pee tahda pot mesgla tifumibas jau-
tajumä, là pee peeltä bauschla kora laisä. Aurora mee-
numehr mihl tilai Paikulu. Osirdedama, ka Paikuls kri-
tis, wina iissouz: „Nost dñihwiba! Es tewi nometu là
wezas skrandas. — Man newaid wairs neweena, las
mani mihletu. Kas seeweete bes mihlestibas?“ — Baur
mihlestibas laislibu ir warone ari Inka Matilde. Kas
aimet isilischanos un atturibu, kouschu eerajham un
walodam par spihti, kad laisliba lauschas zauri, ta ir
warone. Wina neatsaisch mis mihtako, kad tas gris brih-
wibu, là padewiga mihtotaja, bei faka: „Drihsak es
mirtu!“ Un ja wina dabun sinat, ka tas ir brihwä, là
wehjsch, no lehma nama padssichts, tad wina gawisse, metas
tam pee kruhts un faka: „Tu est mons!“ — Ne til spilg-
täm krahsam sihmetra Osintara Alma, Wihtola mihtotaja.
Ta ir stahwolli un gara patslahwibä pohtala par jaure-
mehra seeweetew, ne laislibä, ne droshibä, winas deht
aimest kaitru glehwulibü, wisu usnemtees un seedot. Wina
ir bagata, selta siws, pehz la schais laikds waren svejo.
Wina runä ne tiloi par rosem un rotam. Wihiolu pirmo
reis redsot, winas fids peeder winam. Kad Wihiols
wina bildina, wina raksta: „Muhschigi iawa!“ Kad wina
lauhibas dñihwë nomana, ka ta paleek wina firdij arveenu
feschaka, wina jchulsi, raud — tuminas padewigas mihto-
tajas tihp am. — Un wel weena usziga mihtotaja
Raudupeete. Rastura winai nemas naw; to isnihzina
kai siba. Ta isnihzina likamus un likamus, ta isnihzina
meesu un gatu, ta isnihzina dñihwi un dñihwibü. To wisu
wina isnihzina, faireekdamas pret neapgabschamu seenu,
kas winas mehrkum preelschä. Kas wina tur dsen? Kas
wina pasauls dsen: dsenulis us dñihwibü, las galä ir tas
pats, kas dsenulis us laimi, ne-isprotama jousma, dahas
likums. Zahdam dsenulim zeli walä taisami. Wisur las
tomehr nebuhs eespohjamis. Duschai swaigsnei pehz pascha
dahas likuma tahds zelsch ja-eet, kur winai jasachlihst.
Bet kapehj mums tahdu gabijumu til dauds, kur dsenulis,
kas us laimi well, nelaimi eewel? Tapehj, la wineem
zeeti schogi preelschä, so gadu fünteni zehluschi, un to titai
gadu fünteni noahedis. Un tad ari dsenuli paschi pee
mums naw wisi dabisti, lat ari tahdi issilitos. Bilweze
tagad firgt ar daschadäm laitem, un ilinam newar buht
weseli dsenuli. Ja tas now nelahds isnehmums, la diwi

medizinas tehws Wierchows iſſakas⁸): „Giftis jeh-
dseenſir, kā ſinams, loti relativiſ: „naw
nedſweenaſ abſolutaſ giftis, t.i. neweenas
weelaſ, kā ſurā lotrā daudſumā daub-
da māſ, uſrahbitu giftigaſ ihpafchibaſ“;
tur B. lgs naht ar tuſcheem apgalwojuemeem, if kureem
ſtaidri noprötams, la wiſch domā, la paſaule ir abſo-
lutaſ giftis, pee kurem wiſch ſinams wiſmihkali alko-
holu preeſloititu. Katra giftiga weela kaitē
mee ſai tikai ſem ſinameem a pftah lēeem un
ſinamā daudſumā leetota. Paſihſtama leeta, kā dſelſis
muhsu afnekermeniſchōſ ir normala, paſtahwiga paſtahwodaſa.
Mebs katra maliſte uſhemam muhsu meefās neeziguſ dſelſchu
daudſumus, taſ muhsu meefās weſelibaſ wajadſiba. Un
tomehr dſelſis war buht ari giftis. „Tā peemeheram Š.
Meyerſ un Williamſ atroduschi, la dſelſis, kā ſinams,
veeder pee muhsu organiſma normalam foſtahwodaſam,
„parahdas kā ſiſra giftis, ja to taiſni eewed afniſi.“ ralſta
prof. Robertis ſamā augſchminetā toksikoloģijas grahmatā,
18. lapas puſe. Gewehrois, la dſelſi leelōs daudſumis
ilgi leetojoſ, ihlſis (necrees) paleek maſakas, faruhk un al-
naſ paleek ſlimas, winu ſchuhnimam vahrwehrſchotees
taufōſ. Ir gan tipiſla giftu grupa, kuru eespaidi gadu
laikos uſrahjat meefā, tā ſakot, par eespaidu laudſi, la-
mehr parahdas meefā ſtraujas ſoſlimiſchanas ſiņmes, un
pee tahdām peeflaiſtams ſwins — tursch, manā ralſta
peemeheram leelots, laikam pawediſ B. lgu uſ nelaimigo
prabiojuunu par giftim — bet ſchabdu giftu wiſmas tā-

^{*)} Über Nahrungs- und Genussmittel von Rudolf Virchow, Berlin

isspreeschanā ari nahlschot preefschlikumi par daschu dselsfs-
zelu uspirschau no krona puves, par medizinas instituta
dibinaschanu seewetem Peterburgā, par elementar-skolotaju
penījas lafes dibinaschanas nosajumeeim, par semkopibas
mahzibas eestahschu jauno statutu pahraudishanu.

— Dselszgela departamentis us wišu krona dselszselu stazijam suhtisshot fewisčlus agentus, lai tee dselszselu eerednus un brauzeenu personalu eepaſiſtinatu ar jauno vasoscheeru tarifu, kurſch nahks spehlā ſch. g. 1. dezembri. Eeredni, kuri lihds tam wehl min. tarifus ſlaidri neſa- pratisshot, tilſhot allaisti no deenasta.

— Pasta-telegrafa eerednu uniformas pahrgrofischtot, lä „Now. Brem.“ ralsta, tai siia, ta pee tagadejäm uniformam peelikschot us melna samta uspletischeem sudraba wihtas nosihimju schnores. Us wize-uniformas melnas samta apkalles nahlschot isschurumi ar pasta-telegrafa nosihmem.

Peterburgā nodomats eeriņķot laudu jaunu sinatnisku estahdi, sevīcīkli preiļšā dabas pehtneeleem. Wina nolemta tāhdeem, kuri nodarbojas ar dabas sinatniseem pehījumeem, bet nepeeder pēc profesoru lahriās. Jauno estahdi eeriņķos grafa Īemafchowa nama. Pirmā nama stāhvā buhs laboratorijas preiļšā anatomijas, fisiologijas, zoologijas, embriologijas, falihdsinajamās anatomijas; otrā stāhvā svehru koleszijas, siwju akvarijas; trešā stāhvā isbahstee svehri, gindeni, dīshvneelu preparati; ceturtā stāhvā liķi studiju noluhtleem. Estahdes nodibinātānu wada profesori Kowalewskis un Leščaſis.

— Peterburgā drīhs tiks atlakši sāvējdeenas kurši grahmatu pārdevēju māžekleem. Kurjs iriķāgadejs. Kurši sās ušnemis puikas ne jounalus lā 12 g. wezus.

Tautas apgaismoschanas ministrijā tādā se-
wischķa komisija tagad pabeiguši realskolu programmas
pahrbaudīšanu, tātāzēram, ka pahrgrostitā programma
titshot eewesta jau nahlofchā skolas gada. Vēž jaunās
programmas matematiķas māhziba aprobeschota, lai gan
stundu slaitēs pavoirots, wehstures un geografijas kurss
paplāstīnāts, Frantschu valodas stundu slaitēs paleelinais,
Wahzu valodas stundu slaitēs aikā pamostinats.

Geksch-kreevisā semistes newisai kahrtigi ismalsā tautskolotajeem algu, lai gan pehz tautas apgaismoschanas ministrijas nolikuma semistem il mehneshus japeesuhia pagastwaldem preelsch skolotajeem alga. Duschureis sto- lotajeem pat gadu ilgi bijis jagaida uš algu un jaimehro dauds Weltigu šolu, kamehr to warejis dabut rošā. Tagad nu waitak gubernatoru schai leetai preegreesuči sawu wehribu un pawehlejuſchi aprinku semju waldem par to ruhperees, ka skolotaji ilmehneschus kahrtigi dabun sawu algu.

Bar semām labibas zenam dsird wiſur ūhrojamees. No dascheem apgabaleem, kā peem no Nikolajewas lait- ralsti pat ūno, kā ūenkopji ūeno ūenu deht pavisam nekerotees pee noplautas un ūchluhnd ūawestias labibas ūulschanas, ūazidani, kā ūidewumi par labibas ūulschanu pee til ūemām ūenam neatmalsachotees. Awiſe „Row. Wrem.“ par ūemām ūenam ūuhrodamas ralsta ūarp ūitu ūchahdi: Labiba tagad wehl wiſur ūaro eewahulta, ūiemaj ūaro ūislulta. Zit dauds gan wehl ūenas ūeflihdēs us leju — ūemasinasees, ūad jaunā labiba ūahls ūahrplahs ūirgus? Ūik ūiſai ūemas labibas ūenas, ūedham ū no ta, ūa ūurſlas ūubernā ūudsi ūalsā ūikai 25 ūap. ūudā (ap 75 ūap. ūuhra), ūaischewas ūaprinki (Kasanas ūubernā,) ūil ūihds 16 ūap. ūudā (48 ūap. ūuhra) un Mamadijschas ūaprinki pat ūil ūihds 14 ūap. ūudā (ap 42 ūap. ūuhra). Ūahdu ūil ūahral ūemu labibas ūenu ūekas ūuhs ūas, kā ūenkopjeem ūuhs ūapahrdod ūeels daudums labibas, ūai ūaretu ūegi ūik ūezil ūepreezeſchami ūajadfigos ūidewumus. Ūabi wehl ja ūahlloſchais ūads ūil pat ūugligs, kā ūchis ūads, ūet ūo ūad, ūa ūin. Awiſe ūaiža, ja ūas ūuhnu ūequsioſa?

Kreevijsā 1893. gadā notikušas 1736 pācīsleplāvības, 2401 slepkavība un 763 bērnu nogalināšanas atgađīumi.

Disibwoolu nodokku schogad neeenahzis wis, ka aprehkinats 4,610,000 rbt, bei gan titat ap 2,700,000 rbt.
No Nikolajewas. Ka weeteja awise valsta, tab lahdami pasascheeru wilzeenam lahdā stazija peestahjotees lahds lungs islahp is wagona un aiststeidhas ais stazijas stuhra. Treschais swans aitstan un wilzeens fahl eet, te peepeschti min. lungs, bei gluschi pliks, laisch ko mahl us wilzeenu un eelez virmas schirgas wagonā. „Dodeet schurp sawas biletet!“ tas ussauz pasascheereem. Wisi isbijuschees un esfahluschi breklt. Pilais fauldamis „biletet schurp“ isskrejhjs zaur wiheem wagoneem un heidot nonahzis peeritemu smehretaja telpam, kur tas esfahzis durvis dausuar duhti. Smehretajs atwer durvis. „Juhsu biletet schurp!“ Mitenu smehretajs aismuzis no bailem projam. Pilais eeet ia telpās. Rahds pasascheers aistaifa durvis zeeti un eeslehbis pliko ritenu smehretaja telpās. Pasascheereem nowelas lä leetuwenis no kruhim, tee apmeerinas. Wilzeens apstahjas Jekaterinoslawā, kur schandarmi apgeetina pliko un tam waizä. „Kas juhs efeet?“ „Esmu kontroleers,“ tas aibild. „Un kauna juus wairb nemastaw?“ — „Radeht tad lai ihsti kaunos, esmu tak dewin-

Sachalinę solas crestantu behrnu ssolam nolemta.

No Rigaas

Latveeschu teatris. Otrai israhdei schini sesonā, svehīdeen, 11. septembrī bija israudīta kahda Frantschu komēdija: „Mauda un manta” no Oschē un Sando. Lugas ideja ofi nosoda leeku uspuhtībū un dīshchanos pehz ahriga, nepelniia goba, wezo, mihto, augstdegunigo pozelschanos pahr ziteem zilweleem un norahda us ziuvwela iħsto weħrtību, lura pastahw zilwezigā fajuhtā un firðs kreetnumā. Schehl tilai, ka scho tendenzi nepawada pateesa is dīshwes nemta darbiba un ka ta atbalstas par daudz us alleem neparadseetem gadijumeem, — proti, kahda bagats grafs atstahj mirdams kahdam nabaga, zentigam musikas mahkſlneekam, luren tas tilai kahdas reisas jati-zees, sawus miljonus. Schahdā gadijumā gan wiċċi int- āressanti noskatitees, tatkhu drama tam nedriħkstet pre- schikt tħildauds swara. Kahdas leetas meħs pateesa gruhti peddih wostin u nesinu, waj ari mas buhru weħle-jami, tas peddihwot. Dramatiska mahkſla iħspreesch teesu par sawa warona pašcha no opnem un dar beem. Ta' tad gabals jaur to norisfinijsa pa leelakai datki stahsta weidā, tilai us paščam beigom attiħtijas fajjhixx dar- bibā, kadejt tad ari israhdlitaji nespħejha sawus speħlus israhdit. Bet kad nu, la pašħtam, Frantschu rakseenekkista loti patiħlamā formā un aktieri ari no sawas puſes bija zentuschees, tad ari israhde iż- īewijs apmeertinajoscha.

A. D.

Adolfa Allunana lunds svehdeen, 18. septembri, weesooses Riga, Bahzu Amatneelu heedribas sahle, kui uswedis zeen. A. Allunana kga „Dschonu Neilandu”, original dramatisku pasaku ar vseebaschanu, 3 zehleends un 6 ainās. Arolfa Allunana kgs pats tehlos „Dschonu Neilandu”. Publika war droški zeret us kreeinu baudi-juuu un zeraus, la ta zeenidama muhsu teatra tehwa leelos nopolnas teatra laukā un eewe hrodama, la Adolfs Allunans pats schimbrischam isweizigakais Latveesku aktieris — teatri leelā slaitā apmeklēs.

Sinibū Komisijsa išg. peektdeenu pebz wasaras brihw-deenau natureja pirmo sapulzi. Beedei bija sanahkuschī eewehrojamā statū — ap 40. Iis deenas fahrtibas bija jauna preelschneela wehlesħana, jo iħbdishnejas preelschneels svehrinats adwolats redaktors A. Webers bija aitekees no amata, kuru tas 12 gadus bija ispiċċijs. U iż-żohol foli Webera l-gu pamudinajju qid newata un ari użbrumni „Deenas Lapā“. Sapulje nolehma bijusħam preelschneelam A. Webera l-gu, kā amsu bi par minn 12 gadu ilgu durbibu issazit sejvishklu pateizibu. Lai gan mums ar Webera l-gu, kā „Balt. Wehrs.“ un „Balss“ redaktoru iszehlusħas domu starpibas, tomehr meħs daċċha iabā sinā noscheħlojam Webera l-gu aktar pħanu. Par sinibū komisijsas preelschneelu eewehleja muħsu isħallu mundro tawtas dsejjmu fijataju un nokahritotaju Varona teħru, kureħ, kā sinams, bija weens no wiċċiħallateem un dedfigaleem — Peterburgas Awiċċu waditajiem. Lai eewehħas sinibū komisijsa mosħais dedfigais Peterburgas Awiċċu gars, lai issu ħod u kiles un partiju gars! Noweh-lam jaunajam preelschneelam labalas fēlmes!

Wahzu teatris. Pehz heidsamo nedelu wiſai ne-eweheroatma un tuljcha repertuara, heidsot atkal dabujam dsirdet kahdu ihsu un atspirdsinajoschu mahkjas raschojumu, Bīse (Bizet) operu „Carmen“. Kahds eeweheroatma fchi laika Wahzu filoſofs (Nietzsche) teizis, ka fchi opera to atpeſtijuse if Wagnera wehetſibas. Šini ifteizeena ir dauds paeſeſbas, jo lai gan neatrodam ne par eespehjamu, neds ari par majadīgu atswabinatees no Wagnera genija wareneem eespaideem, kureem padodas muhsu laikds wiſa, kas til ween muſiku rascho un bauda, tad tomeht operai „Carmen“ reiſ bija un ari wehl tagad ir atswabinajoscha un atspirdsinajoscha wara; ta muhs ifrauj tiklab if Wagnera idealismia un mistizisma, lä ari if Meyerbera jeb Verdijs heescht ween nepateefas un efektne bagatelas muſikas, un nostahda muhs weenlahrſchä un patesä juhtu paſauk. Bīse muſika ir originela, dſihwa, ja, pat uguniga, un pateefi un dramatiſki tehlo zilwela babiskas, spehzigas laiflibas, miheleſtibu un greiſardibu. Karmena, ſtaifa un laifliga Tschiganeete, zigaru tihſtaja Sewilja, modina laiflibu pret ſeni, ſerchanta Jose, lursč palekt neuiſižigs ſawai mihtakai, weenlahrſchai, firſnigai ſemneelu meitenei un heidhot, no Karmenas pawesis, aiftahj ari ſawu ſara pulku un peedalaſ pee Tschiganu — konterbandneelu elspe- dižias. Bet Karmenai ilgi nepeeteek ar ſcho miheleſtibu, ta laifligi eemihlas flavenajā, wiſur paſihtstamajā wehrſchu zihniuajā Eſlamillo. Jose ſastop ſawu lihdsjenoni un zihna to eewaino; Karmena tam tagad iſſkaidio, ka ta to eeniht un Jose iſſamis to aiftahj un ſeko ſawai agrakai mihtakai. Pehz lahda laila Sewilja noteek ſeela zihni- ſchandas ar wehrſcheem, pee kuras peedalaſ ari flavenais Eſlamillo. Gerodas ari Jose un ſastop yee arenas wahr- teem Karmenu. Gelsiba aiftan ſlowas ſauzeeni uſmoreta-

jam, Karmena sirds gawile no preela un lihgsmibas par mihlala uswaru. Ta grib eet arenā, bet José, issamis is un nahwigas greissīrdibas mojits, stahjas tai zelā, braud un luhds to tam sekot un atstaht Eslamillo. Karmena wisleelalā kaislibā to atgruhsch un noswesch tam pee kahjam ar nizinaschanu faderinaschanās gredsenū; patlaban arenā atslan usvaras musika un gawitu fauzeeni, kas pasludina zīhnas heigas, Karmena grib ar waru tilt eelschā, bet José wisleelalā kaislibas un greissīrdibas ustraukumā to falampi ajs muguras un nodur. — Wisu to netikveen redsam no-teekam, to tehlo ari musika, isteikdama slānās to, ko wahrdi nespējus un ko til ween sirds fajuht. Nolden jaunkundse tehloja Karmenu teizani un ar ihstu deenwidus kaislibu. Īapat ar ihstu un dīslu jushchanu spehleja un dseedoja ari Kawilling iķdse Mikaelu. Ari ar ziteem dseedatajeem wareja buht meerā.

Nigas aprinka karaklausības komisija iissino, ka šogad rektusu loīeschana eesahīlēs:

4. eejaulschanas eejirkn̄ (kantonā) Rīgā 15. oīt., p. 8 r.
3. " " " " 20. " " 5 "
2. " " " " 26. " " 8 "

Pagastu wezakeem jaeerodas pascheem, la ari janen
lihdsi, bes ziteem wajabsigeem dokumenteem 1893. g. ee-
faulshanas listi. (W. G. A.)

„Dūna-zeitungā“ 203. un 204 num. kahds Wahju mahžitaja spreesch teesu par Latveeschu laikraksteem. Nābaga „Mahjas Weefis“ tam ir tihri kā skabarga azis. Un tā kā min. kungs „Latveeschu Awises“ zet waj debesis, tad sawus zeen. ložītajus ari gribam eepašihsinat ar dašrem „Latveeschu Awischu“ ralsteem, kur ta nosoda teatra usplaukschanu, apkaro muhſu konsuma beedribas un tirdsneezibas attihstibu us laukeem un kas tas galvenakais, nosoda un apkaro pat Latveeschu zenschanos, eeguhit augstaku isgħiħibtu, muhſu tehwus un mahies tehwischi ħi pomaħżidamo, lai tee sawus behrnus nesuhiot augstakas skolās, jo no teem tatschu nekas labga neisnokħot un tee ejot bojā. Birżei, paleej ajskraħfn! Ja, ja, Latweet, neżenlees us preelsħu! Zahds gars manans „Latveeschu Awises“ un nu meħs ari saprotam, kapeħaż „Dūna-zeitunga“ ar sawu referenta un Wahju mahžitaja kqm newar ne ażu galu eeredjet „Mahjas Weesi“, kusch zihnaq as lab-ro gaismas, pateesibas un wiċċapahrejas Latveeschu lab-slaħħibas labā.

Sinas par koleras sebregas attihstischanos.	
Uz 10. septembri valīta ahrsteschanā	30 personas.
No jauna faslima	1 "
Izsvelejās	14 "
Nomira	— "
Uz 12. septembri valīta ahrsteschanā	90 personas.

Paschlepławiba. 5. septembri no twaikona „Elisa”, Sarlandaugawas lista turwumā, kahds nepasibstamis mihi-
rečtis celehza uhdeni un noslihka. Gimeljejot išrahdijas,
ka paschlepławu fauz Martini Bahrupu, un tas ir 30
gadus weżs un strahdajis „Waldschlößchen“ bruhsi.
Paschlepławibas eemefls nesinams. (R. P. V. A.)

Teeſu leetu nodala.

Literariska prabwa. (Turpinajumé.) No sub-
osetaja usdoteem leezineeleem lā pirmo noksaušchinaja
„Baltijas Webstnescha“ lihdsstrahduku Klāvu Purinu,
kuram pehz suhdsetaja usdoschanas wojadseja aplee-
zinat, ka winsch ne-esot nelad rakstijis kahdas rezen-
sijas, gribedams istapt suhdsetajam Drawneelam. Us preet-
schā likto jautajumu leezineeks Purinsh isteiza, ka winsch
esot gan rakstijis kritikas par Drawneeku ijdewumeem, bet
esot rakstijis ne labas ween, gadljuščas ari launas. Nah-
košchais leezineeks Alekandrs Webers, isskaidroja, ka
winsch esot schimbrisches „B. W.“ redaktors, apleezinaja,
ka winam gan weenreis gadijees atraidit kahdu Adolfa
Allunana rakstu, bet tas notizis weenigi tadehk, ka schini
rakstā atraduschees usbrukumi paschāi „Balt. Webstnescha“
redakcijai. Winam wišpaherim schi leeta esot nepatiškama,
lā no weenas pusēs, tā ari no otras. Waitak leezineeks
tai leetā nela nesinot. Vijušchais „D. L.“ pirmais redak-
tors F. Bergmans us iejas jautajumu, ko winsch par
scho leetu sinot, isskaidroja, ka winam, par redaktoru esot,
suhdsetajs Drawneeks bijis peenemts redakcija par strahd-
neku, tadehk lā tas bijis brušlu pasihstams un tolaik
Latveeschu rakstineelu wehl nebijis wišai dauds. Sahlumā
jaunais lihdsstrahdneeks strahbajis gluschi labi, bet ar laiku
wina uszihiba eemehrojami pamasinajus; bes tam Draw-
neeks neispildbijis sawa solijuma, sarakslit preelsch „D. L.“
romanu „Marta“; galu galā peenahza wehl tas, ka Dr.
lā lihdsstrahdneeks bijis ne wišai ūhejigs, jo warejis
preelsch avisēs pasneegt gandrīhs weenigi tulkojumus no
Wahzu avisem. Kad nu wehl winsch, Bergmans, dabujis
sinat, ka Drawneeks, karsch „Deen. Lapā“ rakstijis daschus
naidigus rakstus pret „Balt. Websin.“ un ta wabitajeem un
wišpaher runajis par teem launu, tomehr pa wakareem
itin draudfigi satizees ar teem pascheem „B. W.“ darbi-
neekem, tad winsch lizis preelschā avisēs administracijoi,
Drawneelu atlaist is redakcijas, kas tad ari notizis. Naida
laazinākam ar Drawneeku, us kuru nekdaicis atskrids

